

Slechthorend en de basisschool:

Dit jaar wordt passend onderwijs ingevoerd. Doel is dat zoveel mogelijk leerlingen, ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, naar de reguliere school gaan. Uitgangspunt is niet de beperking, maar de mogelijkheden en de individuele onderwijsbehoefte van elk kind. Organisaties en scholen zijn intensief bezig met de voorbereidingen. Hoe kijken ouders naar de passendheid van de basisschool van hun slechthorende kind? Visie en ervaringen, door Margje van der Leeuw, moeder van Mika (8 jaar, slechthorend, groep 5 regulier basisonderwijs), en Annemiek Deij, auteur van 'Gehoord worden – omgaan met slechthorendheid'.

wanneer past het?

Binnen passend onderwijs wordt gekeken naar wat een leerling wél kan. Kinderen variëren in hun manier van leren, concentreren, communiceren, in hun intelligentieniveau en hun persoonlijkheid. Welke eigenschappen en vaardigheden heeft een slechthorend kind nodig om de basisschool als een fijne en uitdagende plek te kunnen ervaren?

Passend kind

Margje: "Mika is matig slechthorend. Voor hem is zijn slechthorendheid iets dat sinds zijn geboorte bij hem hoort. Hij ziet zijn beperking niet als een beperking. Laatst was er een item bij het jeugdjournaal over leven met een handicap. Wij vroegen Mika later of hij ook iemand kende met een handicap, maar het kwam niet in hem op zichzelf als zodanig te bestempelen. Voor hem is zijn hoorprobleem normaal. Uiteraard weet en ziet hij dat hij de enige op school is met hoortoestellen. Omdat ze echter zo bij hem horen, ziet hij ze als een hulpmiddel, vergelijkbaar met een bril. Zo zegt hij ook: 'De een heeft een bril, de ander een hoortoestel' en daarmee is de kous af. Dat je met hoortoestellen meestal niet zoveel compenseert als met een bril, is voor hem nog niet duidelijk."

Een slechthorend kind realiseert zich vaak niet wat hij allemaal doet om alle informatie uit zijn omgeving op te pikken. Maartje (27 jaar, slechthorend) in het boek *Gehoord worden*: "Als kind wist ik wel dat ik een gehoorverlies had. Wat dat werkelijk inhoudt, heeft toen nooit iemand aan mij verteld. Ik hoorde iets op een bepaalde manier en ik dacht dat andere mensen dat ook zo hoorden. Op de basisschool zat ik altijd vooraan in de klas, onbewust koos ik zelf dat plekje. Ik wist niet beter, ik roeide met de riemen die ik had."

Margje: "In de communicatie mist Mika weliswaar geregeld auditieve informatie, maar daartegenover is hij heel sociaal. Als een klasgenootje verdrietig is, gaat hij er bij staan of haalt hij een bekertje water. Mika kan duidelijk een aversie tegen, of een voorkeur voor iemand hebben. Ik denk dat hij aanvoelt dat sommige kinderen meer voor hem openstaan, hem niet echt als 'anders' ervaren, maar zien dat het soms voor hem moeilijk is. Evengoed blijft contact maken met klasgenoten lastig. Mika heeft met hen geen aansluiting. Gelukkig heeft hij wel één goede vriend, een jongen uit groep 4."

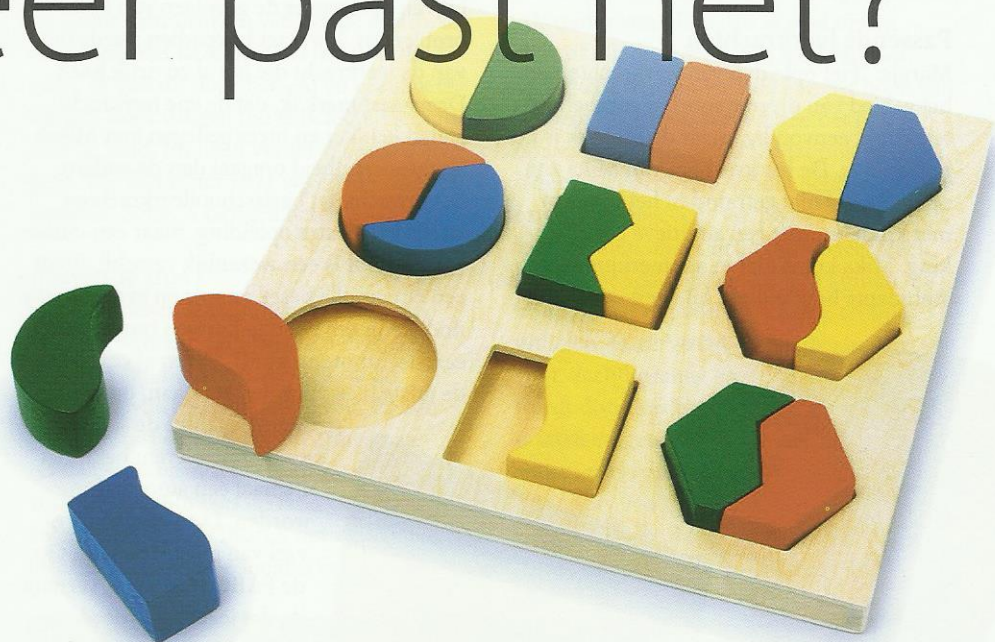
Passende ouders

Welke eigenschappen hebben ouders nodig om voor hun kind onderwijs te realiseren dat past? Wat heb je nodig uit je omgeving om jou als ouder nog sterker te maken? Margje: "Wij hebben zelf tot voor kort begeleiding gemist. We kregen het aanbod niet en weten nu pas hoeveel expertise bepaalde organisaties hebben. Het gehoor van Mika wordt jaarlijks getest, daarna volgt een gesprek met een

audioloog. Dat is de begeleiding die we tot nu toe kregen. Wij halen onze informatie van internet en uit boeken. Gelukkig is daar veel te vinden, bijvoorbeeld over de beperkingen die slechthorendheid met zich mee brengt en welk gedrag daar bij hoort. Wij wisten aanvankelijk bijvoorbeeld niet dat slechthorende kinderen direct in de aanval kunnen gaan in voor hen onduidelijke situaties. Ze kunnen soms te fysiek reageren. Dat is niet fijn, maar wel verklaarbaar. Als je dat snapt, kun je het uitleggen en bekijken hoe je dat gedrag voorkomt. Veel praten met gelijkgestemden kan ons als ouders helpen. Helaas hebben wij zo'n netwerk nog niet kunnen opbouwen. Mika is de enige op school met hoortoestellen en soloapparatuur. Via school kennen we dan ook niemand met een vergelijkbare situatie. Wel zijn we lid van de FOSS en gingen we dit jaar voor het eerst naar een FOSS-dag. Het was een interessante dag, we zouden graag nog meer interactie met andere ouders van slechthorende kinderen willen. Fijn dat de FOSS binnenkort actief wordt op Facebook en Twitter."

Passende school

Binnen het passend onderwijs proberen scholen alle leerlingen de beste onderwijsplek te bieden. Gekeken wordt welke school het beste past bij een kind. Docenten leren omgaan met kinderen met diverse zorgbehoeften. Leerlingen krijgen waar mogelijk ondersteuning in hun eigen klas. Een slechthorend kind heeft daarnaast een passend klaslokaal nodig. Bij galm en enig rumoer mist hij immers meteen informatie. Margje: "De scholen en klassen bij ons zijn groot. Op Mika's school zijn klassen van ruim dertig kinderen geen uitzondering. Bovendien ontbreekt er door bezuinigingen al geld voor regulier onderhoud. Een lokaal aanpassen voor een slechthorend kind is dan onmogelijk. Zo zijn er meer praktische, relevante zaken. De gymzaal ligt naast onze school, je moet er via buiten heen. Als het regent heeft Mika een probleem, want zijn hoortoestellen mogen niet nat worden. Ook buitenspelen in de pauze is zo'n dingetje." In en om de klas is de hele dag geluid: langsrijdende vrachtwagens, de bladblazer, schuivende schoenen, computers die aan staan. Het kost je slechthorende kind enorm veel energie om uit die ruis steeds de relevante geluiden te filteren. Hij wordt er moe van en zal

zich daar naar gedragen: de één is letterlijk op en trekt zich terug, de ander wordt druk en aanwezig.

Passende leerkrachten

Margje: "Het opleiden van leerkrachten op het gebied van diverse soorten zorgbehoeften klinkt eenvoudig, maar de praktijk is nu nog anders. De leerkrachten van Mika zijn op de PABO niet getraind in het omgaan met kinderen met een auditieve beperking. Mika komt niet in aanmerking voor ambulante begeleiding: hij heeft een matig

gehoorverlies, zijn spraak-taalontwikkeling is op leeftijdsniveau en zijn schoolscores zijn voldoende. Als ouder moet je dus uitleg blijven geven over de gevolgen van hoorproblemen. Je vraagt bovendien steeds tijd van de leerkracht die het al zo druk heeft. Daarnaast merk ik, dat de ene leerkracht gemakkelijker en meer gedegen met Mika's slechthorendheid omgaat dan de andere. Ik verwacht dat basisschoolleerkrachten straks geen extra opleiding, maar een cursus krijgen. Dat is een wezenlijk verschil. Biedt een cursus alle besef, kennis en expertise die nodig zijn om goed te kunnen omgaan met een slechthorend kind? Alleen al continu op de juiste plek voor de klas staan, duidelijk

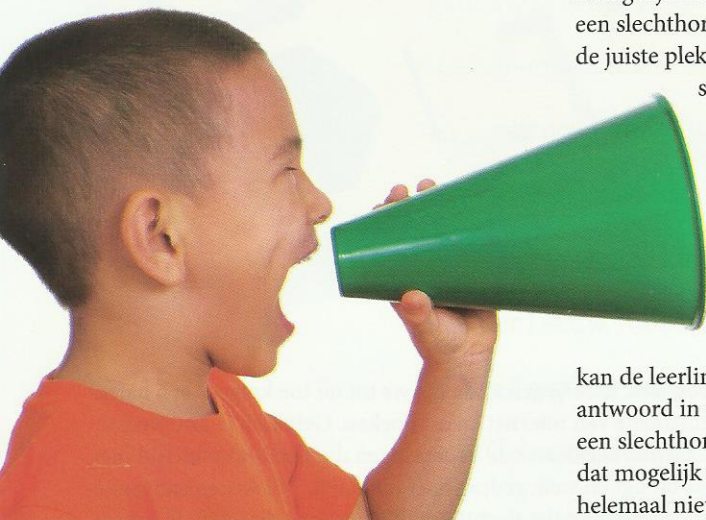
spreken, dagelijks de solo-apparatuur controleren: het moet allemaal een automatisme worden. Dat vraagt enorm veel van een leerkracht. Op de PABO leert men, vernam ik, dat je het antwoord van een kind op een vraag niet moet herhalen. Herhalen

kan de leerling het gevoel geven dat zijn antwoord in twijfel wordt getrokken. Echter, een slechthorend kind heeft het antwoord dat mogelijk achter uit de klas kwam, helemaal niet gehoord, dus het antwoord

móet dan juist herhaald worden door de juf. Ze leert dus de ene didactische of pedagogische kwaliteit, maar moet soms juist de andere toepassen. Ook dat kan een opgave zijn. Daarnaast is voorlichting aan andere medewerkers van school belangrijk, bijvoorbeeld aan de gymleerkracht. Mika mist in een gymzaal enorm veel informatie. Zo is hij een keer zoek geweest na het verstopte spelen tijdens de gymles. Hij hoorde niet dat het spel en de les klaar waren. De leerkracht ontdekte dit toen Mika na afloop van de les niet bij de klas bleek te zijn."

Passende begeleiding

Het onderwijs wordt straks anders ingericht. Wat blijft, is de expertise van organisaties die gespecialiseerd zijn in het begeleiden en behandelen van slechthorenden. Deze deskundigheid wordt straks nog steeds ingezet, ook binnen het basisonderwijs, maar mogelijk op andere manieren dan nu het geval is. Margje: "Mika komt niet in aanmerking voor ambulante begeleiding. Zijn oren worden echter niet beter en de leerkrachten hebben wel uitleg en ondersteuning nodig. In groep 3 bleek Mika niet eenzijdig, maar beiderzijds slechthorend te zijn. Gebruik van hoortoestellen en solo-apparatuur

inspiro audioHub

Verstaat uw kind het digibord wel goed?

De leerkracht is goed hoorbaar via de solo-apparatuur, maar wordt het digitale schoolbord wel verstaan? Het digibord speelt een centrale rol in de les, maar de speakers van het bord zijn vaak van matige kwaliteit!

Speciaal voor gebruikers van Phonak solo-apparatuur is er de **audioHub**, de extra zender voor de digibord. Zowel leerkracht als digibord zijn nu beide perfect hoorbaar via de solo!

De **audioHub** wordt vaak uit het rugzakje gefinancierd. Let op, per 1 augustus a.s. vervalt het rugzakje en wordt het mogelijk lastiger om de kosten vergoed te krijgen.

Kijk voor meer informatie op www.phonaksolo.nl

PHONAK
life is on

startte. Er kwam éénmalig preventieve ambulante begeleiding op verzoek van de audioloog. De leerkracht van toen was er immens blij mee. Ze droeg haar kennis over aan de juf van groep 4. In groep 4 zaten slechts 22 kinderen, waardoor Mika met weinig moeite in de klas kon functioneren. Mika's huidige groep 5 echter, bestaat uit 32 leerlingen. Bovendien heeft Mika voor het eerst twee leerkrachten in plaats van één. Al met al reden voor ons als ouders om via de school wederom preventieve ambulante begeleiding aan te vragen. Eenmalig, maar waardevol. Zo bleek tijdens het bezoek van de twee ambulante begeleiders, dat de soloapparatuur van Mika niet werkte. Dat is iets wat de juffen niet standaard controleren. De AB'ers hebben adviezen gegeven aan een van de beide leerkrachten van Mika. We hopen dat deze tips weer goed worden overgedragen aan de andere juf. Mika is een typisch 'tussen de wal en het schip'-kind. Wij moeten er als ouders veel aan doen om hem goed door zijn schoolcarrière heen te loodsen. Dat is intensief, we konden dit vooraf niet zo inschatten. Bovendien is alles op de basisschool tot en met groep 4 best lief, leuk en aardig. Vanaf groep 5 verandert er veel, de kinderen worden groot, mondig en het tempo gaat flink omhoog. Ook dat hebben wij ons niet gerealiseerd. Het lieflijke van hiervoor is nu over. Je komt in een hardere werkelijkheid en wilt je kind daar zo rustig mogelijk doorheen leiden."

Passende klasgenootjes

De omgeving wil meestal graag rekening houden met een slechthorend familielid, een slechthorende leerling of vriend, maar vergeet dat regelmatig. Aspecten als iemand aankijken als je met hem praat, de slechthorende expliciet betrekken in een gesprek en duidelijk spreken, worden niet vanzelfsprekend een automatisme. Gewoontes veranderen, dat vraagt wederzijds geduld en begrip. Slechthorenden moeten hun omgeving hierop altijd attent blijven maken. Ook van het aanpassingsvermogen van klasgenootjes wordt iets gevraagd. Zij hebben eveneens uitleg en ondersteuning nodig van hun ouders en leerkrachten. Margje: "Waarvoorheen uitleg geven eigenlijk niet nodig was, merken we dat het nu anders is. Het gedrag van Mika wordt uitgesproken, de begeleiding moet intensiever. Onder de ouders van klasgenootjes zijn er gelukkig veel die naar je luisteren en graag willen weten wat slechthorendheid is en wat de gevolgen zijn. Helaas heb je ook te maken met ouders die bevooroordeeld zijn: 'Jouw slechthorende kind reageert anders, krijgt een vrijbrief

voor ongewenst gedrag, want hij is slechthorend; daar hoeven onze kinderen toch geen last van te hebben.' Enorm kort door de bocht natuurlijk en ver van de waarheid, maar ook met deze mensen moet je omgaan. Ik doe dit door beleefd en zakelijk te blijven, door dingen toe te lichten. Het moet voor je kind. En heeft verder uitleggen echt geen zin, dan is het weer wijsheid ermee te stoppen. Soms is zwijgen beter."

Passende tips

Organisaties met expertise op het gebied van slechthorendheid zijn zich eveneens intensief aan het voorbereiden op de invoering van passend onderwijs. Er zijn pilots gestart en er is voorlichtingsmateriaal beschikbaar, zoals notities, folders, voorlichtingsfilmpjes en facebookpagina's. Margje: "Ik heb de indruk dat veel van deze informatie vooral bedoeld is voor ouders

wier kind al onderwijs of begeleiding krijgt vanuit het cluster-2-onderwijs. Zij hebben al ondersteuning en ervaring hiermee. Als ouder van Mika doe ik veel tips in de praktijk op, net als zijn leerkrachten. Daarnaast hebben we veel aan het boek van Annemiek gehad. We hebben het ook aan opa en oma laten lezen, zodat ook zij Mika beter begrijpen. Aan school hebben we een exemplaar gegeven. Voor Mika's huidige leerkrachten, maar ook voor de leerkrachten van de schooljaren die nog komen. Ze kunnen hier erg veel informatie en tips uithalen. Ik verwacht dat het basisonderwijs voor slechthorende kinderen niet passend wordt door leerkrachten alleen een cursus te laten volgen. De dagelijkse praktijk vraagt enorm veel van het kind, de docent, school en ouders. Hoop is er als de expertise van cluster-2-medewerkers intensief toegepast kan worden. Dan heb je echt geluk!"

